

EXPO

GENERATION

80

EXPERIENCE

22.09.2018
»»»»»» 02.06.2019

LUIK GUILLEMINS
WWW.EUROPAEXPO.BE

PEDAGOGISCH DOSSIER

INLEIDING

Het avontuur in de vorm van een stripverhaal in dit pedagogisch dossier vindt tijdens de Koude Oorlog plaats. Het is ook nauw verbonden met de val van de Berlijnse Muur. Het verhaal begint op de tentoonstelling in 2018 met twee gidsen, Anna en James, voormalige spionnen ten dienste van respectievelijk de KGB (USSR) en de MI6 (Verenigd Koninkrijk).

Ze nemen je mee naar een reeks flashbacks die zich tussen 1980 en 1989 afspelen en nauw verbonden zijn met belangrijke gebeurtenissen in de confrontatie tussen de VS en de USSR. Het was een intense periode uit de geschiedenis waarin de wereld in tweeën was gesplitst. Het Oosten stond tegenover het Westen, het communisme tegenover het kapitalisme, censuur tegenover vrije meningsuiting.

KOUDE OORLOG: DEEL 1/3

De Koude Oorlog vond zijn oorsprong in het einde van de Tweede Wereldoorlog. Het bondgenootschap tussen de overwinnaars werd verbroken en de twee militaire en ideologische blokken werden rond twee polen gevormd: de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie. Vanaf toen en tot aan de val van de Berlijnse Muur in 1989 ontwikkelden de internationale relaties zich logischerwijs: de andere landen moesten een kant kiezen.

In 1948 werden de spanningen tussen de Sovjet-Unie en het Westen almaar heviger. Dat was pas het begin van de Koude Oorlog. Om de uitbreiding van het communisme in Europa tegen te houden, voegden Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en de VS hun bezettingszones in Duitsland samen. Duitsland werd omgevormd tot het bastion van de strijd tegen de Sovjetexpansie.

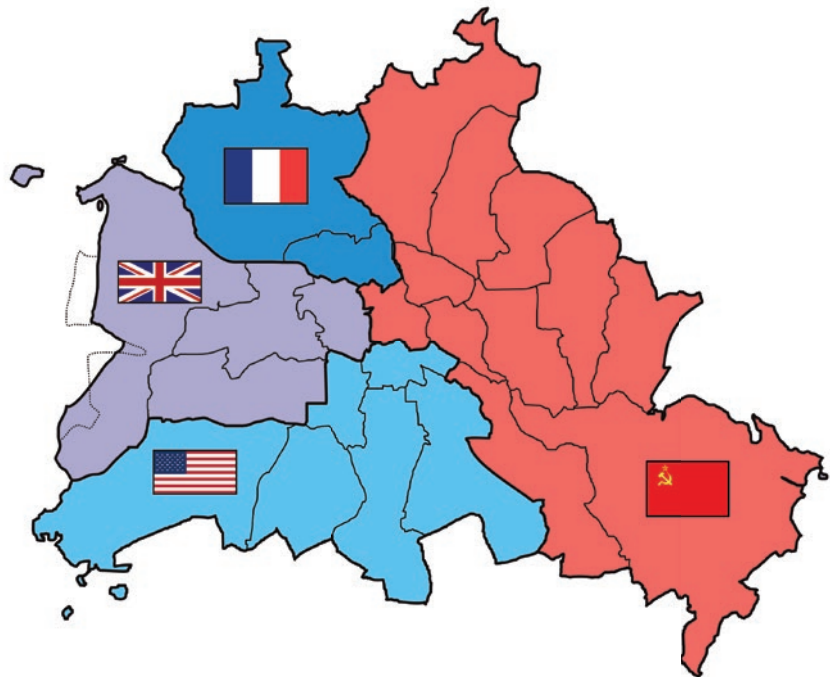
WEST-BERLIJN VS. OOST-BERLIJN

Ook Berlijn, dat zich te midden van de aan de Sovjets toegekende gebieden bevond, werd verdeeld. In ruil daarvoor richtten de Russen een blokkade rond West-Berlijn op. Stalin gaf na een jaar echter uiteindelijk toe. De USSR beschikten nog niet over de atoombom en de VS dreigden met een nucleaire aanval. De bedreiging bereikte zijn doel. In 1949 hief Stalin de blokkade op. De Russische leider moest de eerste nederlaag van de Koude Oorlog incasseren.

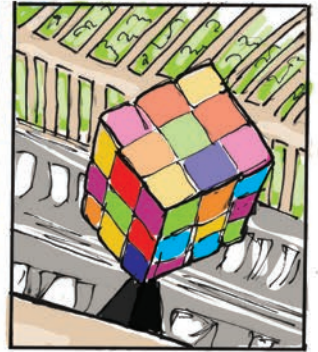
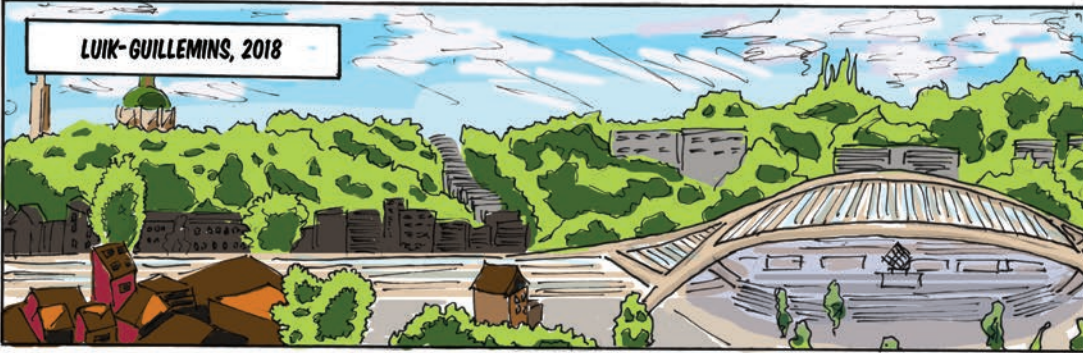
Het voornaamste gevolg van de Berlijnse crisis was een versnelling van de splitsing van Europa, waarvan Duitsland het symbool werd. In 1949 richtte het Westen de Bondsrepubliek Duitsland op. De Sovjets richtten op hun beurt de DDR (Duitse Democratische Republiek) op. Berlijn bleef het statuut van bezette stad behouden.

DE VOLTOOIING VAN DE BLOKKEN

De vorming van de blokken ging gepaard met een wapenwedloop tussen de twee grootmachten. Kort na hun eerste nederlaag in 1949 verwierven de Sovjets een atoombom. In 1953, ontwikkelden ze, kort na de Amerikanen, een waterstofbom. Een tijdperk van dreiging en angst ging in ...

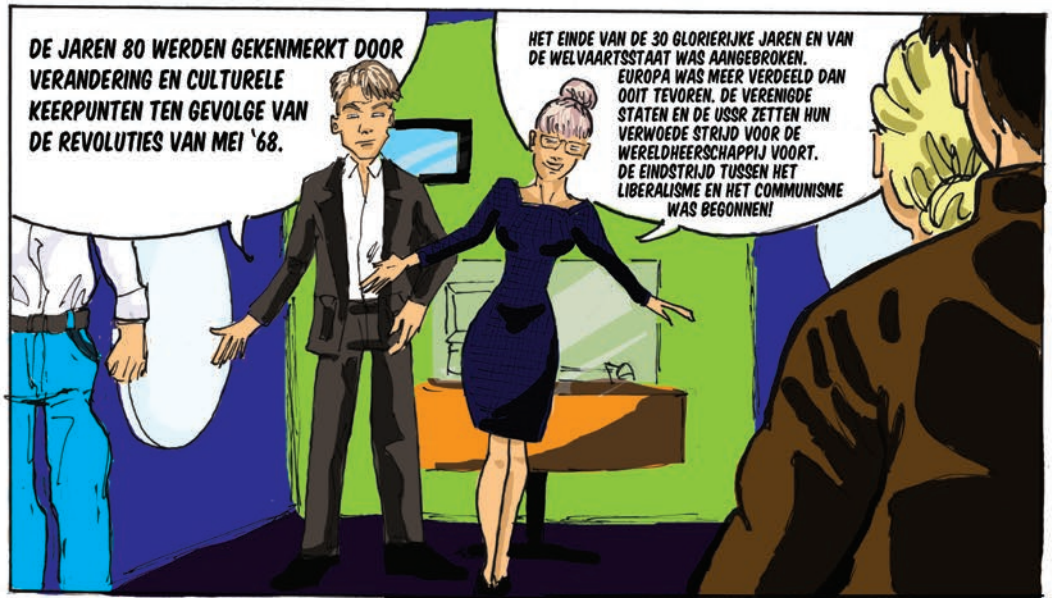

LUIK-GUILLEMS, 2018

EXPO
GENERATION
80

DE JAREN 80 WERDEN GEKENMERKT DOOR
VERANDERING EN CULTURELE
KEERPUNTEN TEN GEVOLGE VAN
DE REVOLUTIES VAN MEI '68.

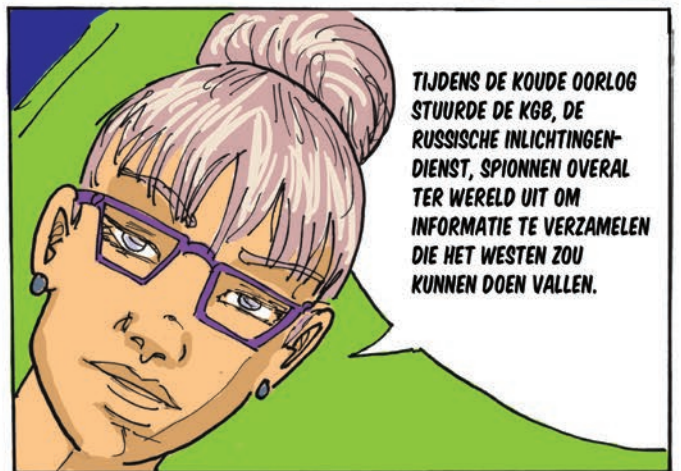

HET EINDE VAN DE 30 GLORIERIJKE JAREN EN VAN
DE WELVAARTSSTAAT WAS AANGEBROKEN.
EUROPA WAS MEER VERDEELD DAN
OOIT TEVOREN. DE VERENIGDE
STATEN EN DE USSR ZETTEN HUN
VERWOEDE STRIJD VOOR DE
WERELDHEERSCHAPPIJ VOORT.
DE EINDSTRIJD TUSSEN HET
LIBERALISME EN HET COMMUNISME
WAS BEGONNEN!

DE EINDSTRIJD ... LAAT ME
NIET LACHEN! DIE STRIJD
IS NOG VERRE VAN
AFGELOPEN!

O JA? BEN JIJ DAN
EEN COMMUNIST?

TIJDENS DE KOUDE OORLOG
STUURDE DE KGB, DE
RUSSISCHE INLICHTINGEN-
DIENST, SPIONNEN OVERAL
TER WERELD UIT OM
INFORMATIE TE VERZAMELEN
DIE HET WESTEN ZOU
KUNNEN DOEN VALLEN.

DE VERENIGDE STATEN WERKTEN OP
HUN BEURT NAUW SAMEN MET HET
VERENIGD KONINKRIJK EN ZIJN
INLICHTINGDIENST, DE MI6.

LONDEN, 1981

ZE HEBBEN ONS LEVEN VERANDERD

Omcirkel de voorwerpen die niet in de jaren tachtig gemaakt zijn.
LAAT JE INSPIREREN DOOR DE VOORWERPEN RONDOM JOU.

IN WELK JAAR STARTTE DE EERSTE GENERATIE VAN DE MODERNE SPELCONSOLES, OOK WEL DE DERDE GENERATIE GENAAMD?

.....

NOEM DE TWEE EMBLEMATISCHE SPELCONSOLES VAN DIE GENERATIE.

.....

WIS JE
DIT AL?

DE CRASH VAN DE VIDEOGAMES IN 1983 OF TOEN VIDEOGAMES BIJNA VERDWENEN WAREN

Begin jaren tachtig werden videospelletjes als een economisch eldorado beschouwd. Heel wat jonge ontwikkelingsbedrijven stortten zich in het avontuur. Videogames waren zodanig winstgevend dat er (te) veel van op de markt kwamen. In de meeste gevallen werden succesvolle licenties zoals Pac-Man gekopieerd. Al snel werd de markt overspoeld met games van uiteenlopende genres die in de meeste gevallen van zeer slechte kwaliteit waren.

Het publiek was verveeld: er waren te veel games op de markt en veel van die games leken op elkaar. Studio's gingen een voor een failliet. Dat was in 1983, het jaar van de crash van de videogames. De omvang ervan was zo groot dat die als het einde van het gametijdperk werd beschouwd. Zo simpel was het!

Een kleine loodgieter met een snor was de aanzet voor de nieuwe bloei van de videogames. In 1985 zorgde Nintendo met de NES en Super Mario Bros immers voor een heropleving van de game-industrie en een publiek dat opnieuw interesse toonde. Super Mario werd, met meer dan 40 miljoen verkochte exemplaren, een wereldwijd succes.

DE ERGSTE VIDEOGAME ALLER TIJDEN

E.T. The Extra-Terrestrial, in 1982 uitgebracht op Atari 2600, is een game die kenmerkend is voor deze periode van kwalitatief slechte producties. De game staat vandaag nog bekend als de slechtste game die ooit werd gemaakt.

WIS JE
DIT AL?

Tijdens de Koude Oorlog stonden twee grootmachten tegenover elkaar.

NAAR WELKE STAAT VERWIJZEN ELK VAN DE ONDERSTAANDE SYMBOLEN?

WIS JE
DIT AL?

DE AREND, HET SYMBOOL VAN DE VS?

In tegenstelling tot wat we zouden denken, is het embleem van de VS geen gewone arend. Het is een witkopzeearend. Thomas Jefferson, een van de grondleggers van de Verenigde Staten, koos deze vogel om de jonge Amerikaanse natie te vertegenwoordigen.

Een opmerkelijk feit: een andere grondlegger, Benjamin Franklin, had op zijn beurt een kalkoen voorgesteld. Dat voorstel werd klaarblijkelijk niet verkozen.

UNDERCOVER MISSIE

INFILTRER DE TSJERNOBYL'S BEDRIJFSZETEL EN HACK ZIJN COMPUTERSYSTEEM OM VERTROUWELIJKE INFORMATIES TE VERZAMELEN VOOR DE MI6.

ACTUALITEIT

Marguerite Yourcenar, die bekend en erkend was omwille van haar vele romans, was sinds 6 maart 1980 ook beroemd als

VUL DE ONTBREKENDE WOORDEN IN MET BEHULP VAN DE TEKST OVER DE SPACESHUTTLE CHALLENGER:

Miljoenen kijkers waren op 28 januari ..... getuige van een belangrijke gebeurtenis op het vlak van de verkenning van de ruimte: de negende missie van de space..... seconden na de lancering gebeurde er helaas een .....Het ruimteveer ontplofte en viel uit elkaar. Daarbij kwamen de zeven bemanningsleden om het leven. Een van hen was een jonge ..... die gekozen was om de eerste burger in de ..... te worden.

VERKENNING VAN DE RUIMTE

Na een reis van ongeveer tien jaar vloog de ruimtesonde Voyager 2 voor het eerst over Uranus in 1986 en vervolgens over Neptunus in 1989.

MILIEU

Wat gebeurde er op 26 april 1986 in Tsjernobyl?

.....

.....

Hoe noemt men de mensen die de het terrein van Tsjernobyl hebben schoongemaakt?

.....

HET BEHEER VAN KERNONGEVALLLEN

De mensen die werden aangewezen om na het ongeval in te grijpen in de kerncentrale van Tsjernobyl werden liquidatoren genoemd. Het waren brandweerlui, militairen en burgers. Tussen 1986 en 1992 werden er ongeveer een miljoen mensen gemobiliseerd.

Hun opdrachten in Tsjernobyl op korte termijn waren:

- de brand, die de andere reactoren van de kerncentrale bedreigde, overmeesteren;
- het terrein en de omgeving saneren en beveiligen door de besmette materialen te begraven;
- een afscherming rond reactor 4 bouwen.

Die anonieme helden waren niet voorbereid of opgeleid. De beschermingsmiddelen die hen in de noodsituatie werden bezorgd (een helm en een loden schort) waren belachelijk. Ze waren niet doeltreffend en konden dus niet voorkomen dat die personen ernstig radioactief besmet raakten.

ECONOMIE

Verborgen woorden – Vind en omcirkel de volgende woorden of uitdrukkingen:

WALL STREET – CRISIS – OKTOBER – PARIJS – LONDEN – HONGKONG – TOKIO – GOLDEN BOYS

DE STIER VAN WALL STREET

De Stier van Wall Street (Charging Bull in het Engels) is een werk geschonken door Arturo Di Modica aan de stad New York na de beurscrash van 1987. De kunstenaar zette het beeld in de nacht van 15 december 1989 onder een kerstboom tegenover het beursgebouw.

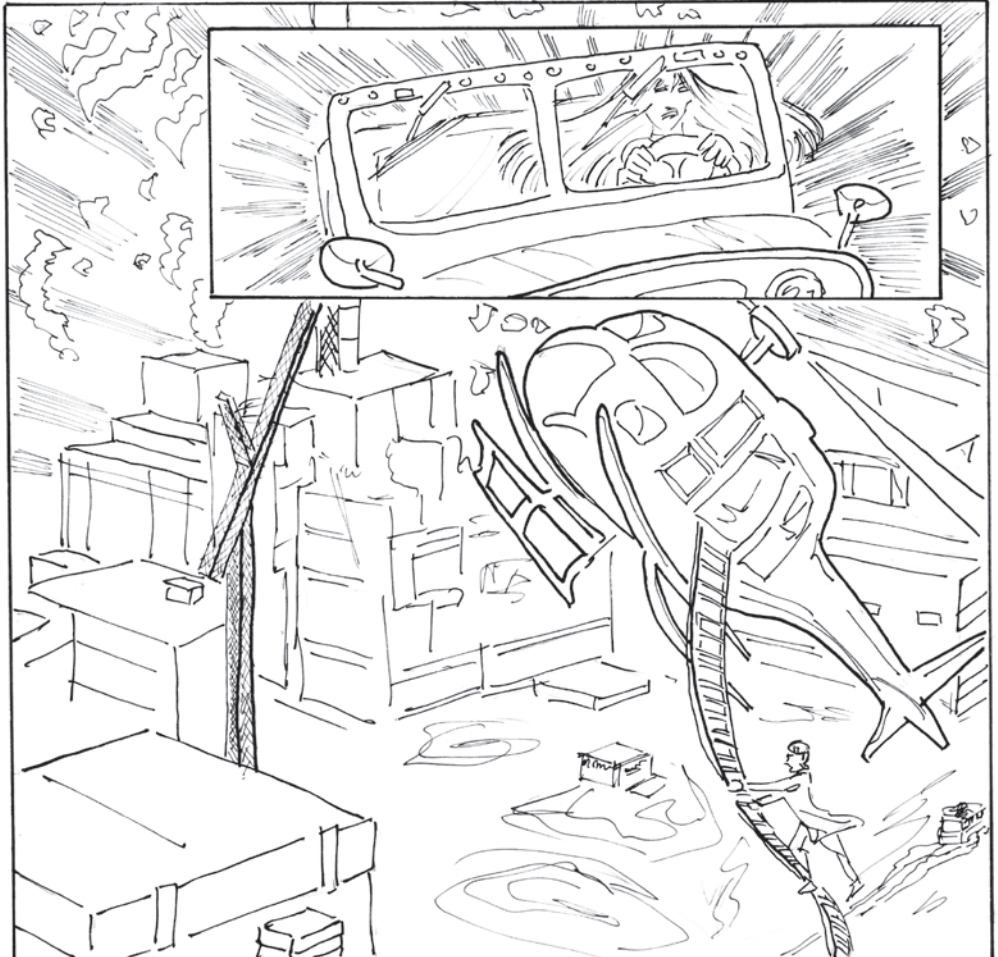
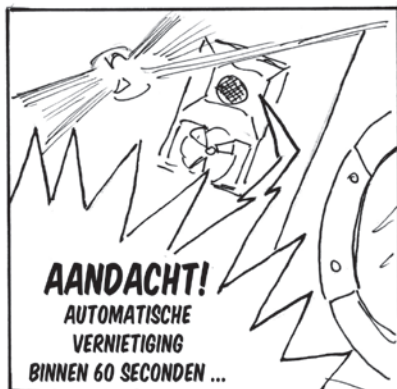
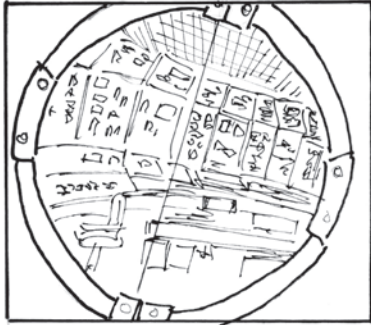
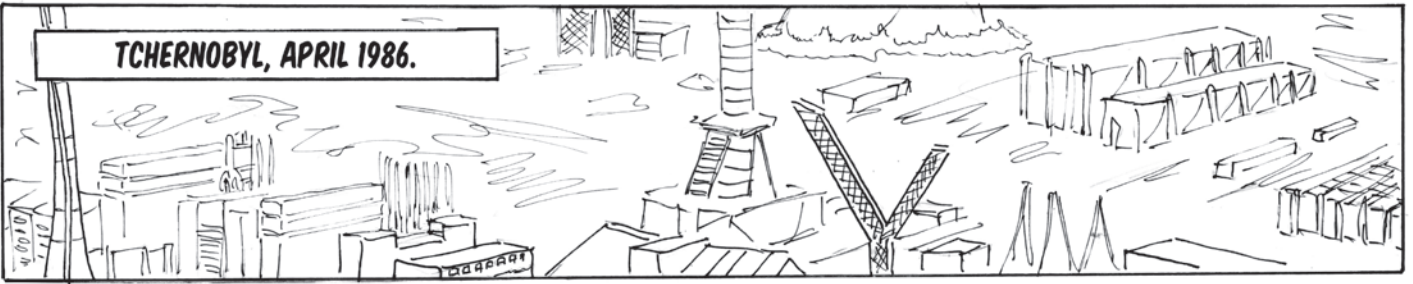
Het bronzen beeld van meer dan drie ton stelt een aanvallende stier voor. Het symboliseert de kracht en het vermogen van het Amerikaanse volk, maar ook de beurstijging. Bullish zijn betekent in het beursjargon optimistisch zijn over de toekomst of over de conjunctuur van een onderneming.

Het beeld, dat definitief naar het Bowling Green Park werd verplaatst, is sindsdien het icoon van de financiële wijk geworden.

Omcirkel hieronder de werken van de kunstenaar Keith Haring die zich niet bevinden in de ruimte Belangrijke Gebeurtenissen, waar je nu bent.

TCHERNOBYL, APRIL 1986.

POLITIEK

Wie kreeg als bijnaam de Iron Lady?

.....

KOUDE OORLOG: DEEL 2/3

DE DETENTE

Ondanks zijn beslissing om rond West-Berlijn een muur op te trekken, stelde Chroesjtsjov (leider van de USSR tijdens de jaren zestig) aan de VS een vreedzame co-existentie voor. Die co-existentie was in 1962 bijna beëindigd tijdens de Cubaanse kernraketencrisis. De twee leiders, Kennedy en Chroesjtsjov, vermeden een kernoorlog op het nippertje en stelden de detente in. Dat was met andere woorden het behoud van een status quo waarbij geen van beide grootmachten zijn invloedssfeer probeerde uit te breiden.

In de loop van de jaren zeventig kwamen de USSR op die kalmte terug. De terugkeer naar een conflictueuze relatie bleek fataal te zijn voor de confrontatie tussen beide grootmachten. De verdwijning van een van de spelers stond op het spel.

KOUDE OORLOG: DEEL 2/3

HERVATTING VAN DE CONFLICTEN

Na enige twijfel in verband met het te voeren beleid ten opzichte van de in twijfel getrokken detente gingen de Verenigde Staten opnieuw tot de aanval over toen Ronald Reagan aan de macht kwam. Hij bevestigde zijn wens om de Sovjet-Unie in bedwang te houden door de wapenwedloop, die tijdens de detente was stopgezet, weer op te drijven.

In 1983 stelde hij officieel het project Star Wars of Strategic Defense Initiative (SDI) voor: een netwerk van satellieten bedoeld om de Sovjetkernraketten te vernietigen. De USSR reageerden door in de volksdemocratieën middellangeafstands raketten te plaatsen. De Amerikanen deden hetzelfde in West-Europa. Dat was de euroraketten crisis.

INDIQUER LA BONNE DATE À CÔTÉ DES FAITS CI-DESSOUS :

Eerste Franse proefbuisbaby .....

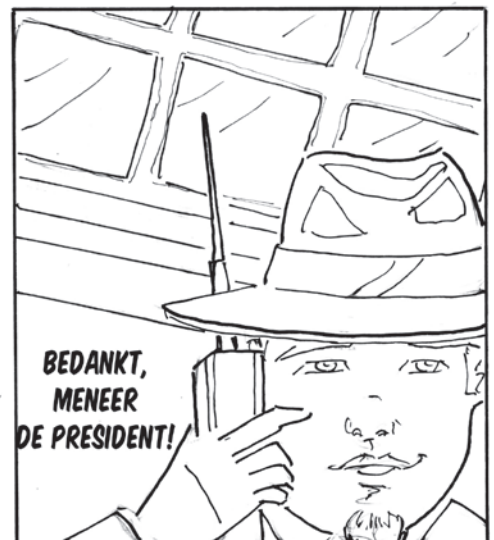
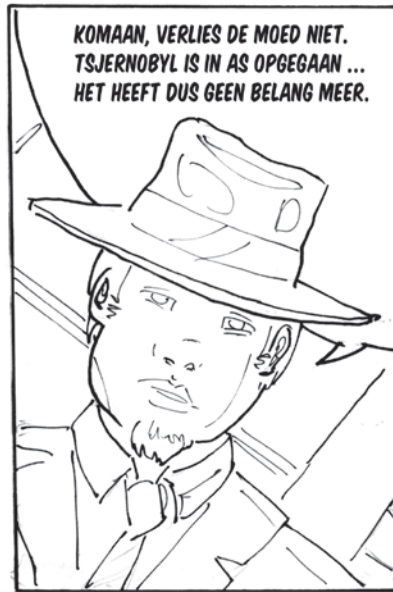
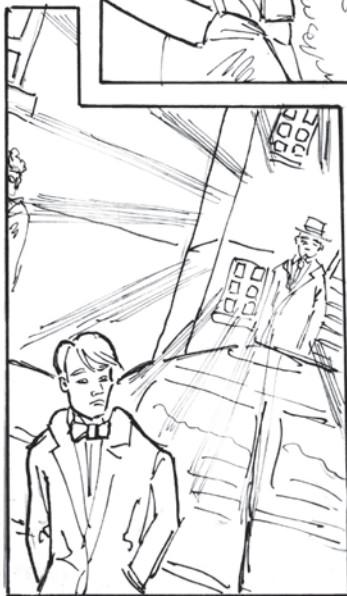
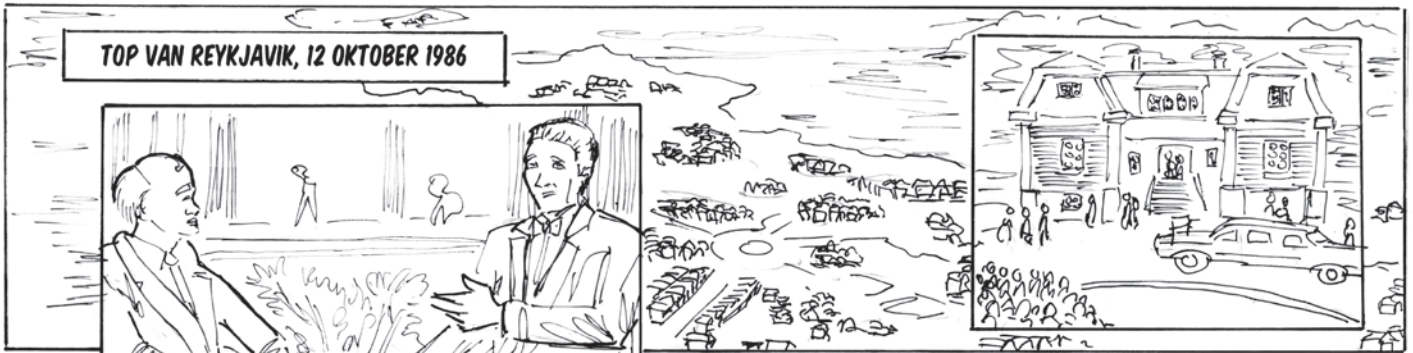
Ontdekking van het hiv-virus dat aids veroorzaakt .....

Eerste in-vitrogeboorte in België: .....

Eerste ingeplante kunsthart bij een mens: .....

JAMES ONTMOET OPNIEUW ZIJN CONTACTPERSOON VAN DE MI6 IN REYKJAVIK, TIJDENS DE TOP VAN REAGAN EN GORBATSJOV IN VERBAND MET HET KERNWAPENVERDRAG VOOR MIDDELLANGEAFSTANDSRAKETTEN.

KOMIEKEN

PTT

140.85

▼ MEM ◀ TUNE ▶

INDUSTRIELE SPIONAGE MISSIE

VERLEID DE NACHTBEWAKER VAN DE NATIONALE FABRIEK VOOR HEM ZIJN SLEUTELS TE STELEN ZODAT JE IN DE KAMER VAN DE INGENIEURS KAN GERAKEN. TER PLAATS STEEL DE PRODUCTIE PLANNEN VOOR HET NIEUWE WAPEN FN P90.

MUZIEK

PROFILERING MISSIE

MIJN PROFILERING DOCUMENTEN ZIJN GEMENGELD.
ZET ALLE DOSSIERS TERUG IN ORDE!

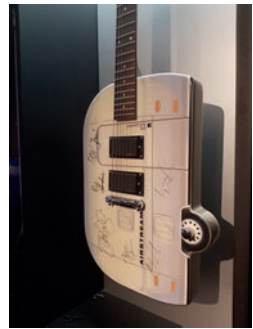
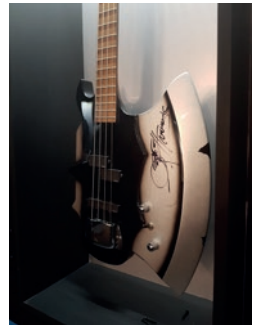
Noem TWEE belangrijke technologische en/of praktische stappen voorwaarts die de muziek tijdens de jaren tachtig radicaal veranderden:

.....

.....

Geef de groep of de artiest die bij de volgende instrumenten hoort.

DISCOTHEKEN

BESCHERMING MISSIE

BESCHERM DE DIRECTEUR VAN DE O GROEP.
HIJ WIL FEESTEN IN DE BESTE DISCOTHEEK VAN SAN FRANCISCO.

IK BEN BLIJ DAT U ER BENT, JAMES.

HET IS EEN HELE EER, MENEER WOOD.

DIE AGENTEN VAN DE CIA ZIJN NIET ZO BETROUWBAAR.

HET KLOPT DAT DE SLAGKANS VAN DE MISSIES VAN DE MI6 HOGER LIGT DAN BIJ DE CIA!

FANTASTISCH! WE KUNNEN ALTIJD OP DE BRITTEN REKENEN!

GOEDE AVOND! IK BEN NATASHA! WILT U GRAAG WAT WODKA?

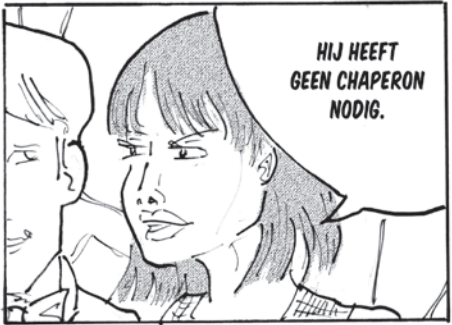

IK BEN ZO TERUG!

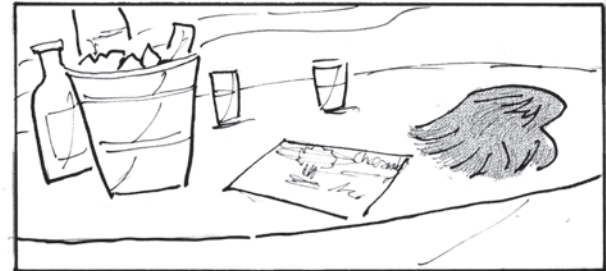
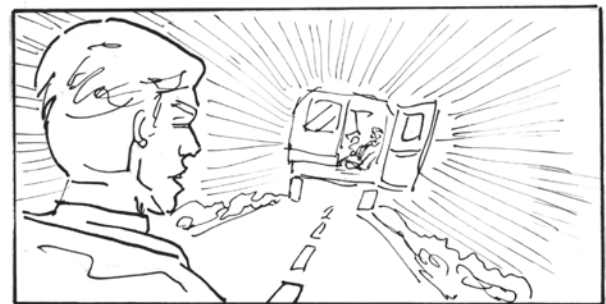
WACHT ... IK GA MET U MEE!

BLIJF BIJ MIJ!

HIJ HEEFT GEEN CHAPERON NODIG.

KUNST EN STRIPS

NAOMI CAMPBELL

Een opmerkelijk feit: Naomi Campbell poseerde als eerste zwarte model op de cover van Vogue Paris. Dat was in augustus 1988.

Kies je favoriet uit de tentoongestelde platen. Van welke plaat hou je het minst? Licht je antwoord kort toe.

.....

.....

.....

.....

PTT

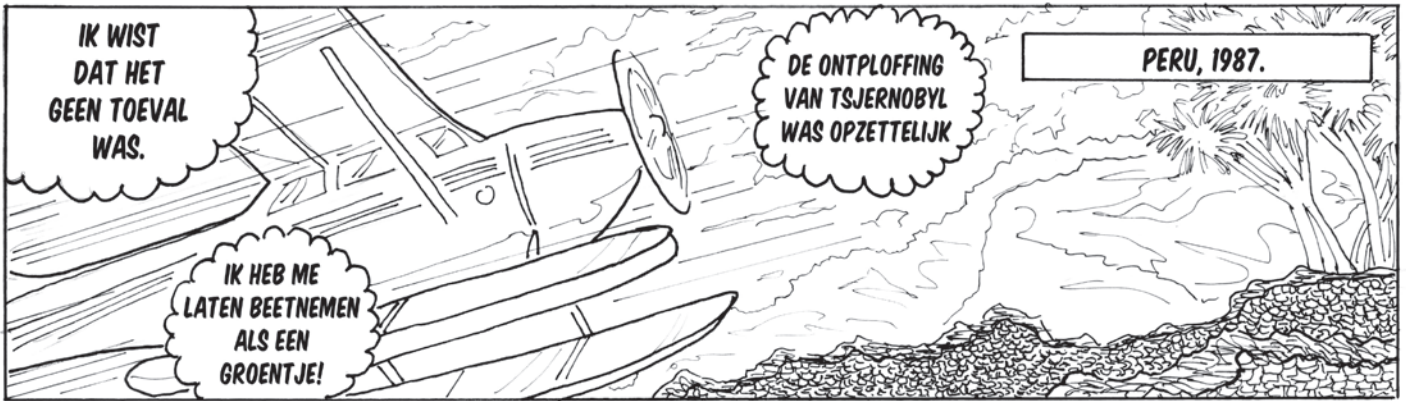

▼ MEM ◀ TUNE ▶

VRIJE MISSIE

IK HEB NIET MEER VERTROUWEN IN MI6. IK DENK DAT HIJ GEINFILTREERD IS.
HET IS TIJD OM DIT MYSTERIE TE ONTRAFELLEN.

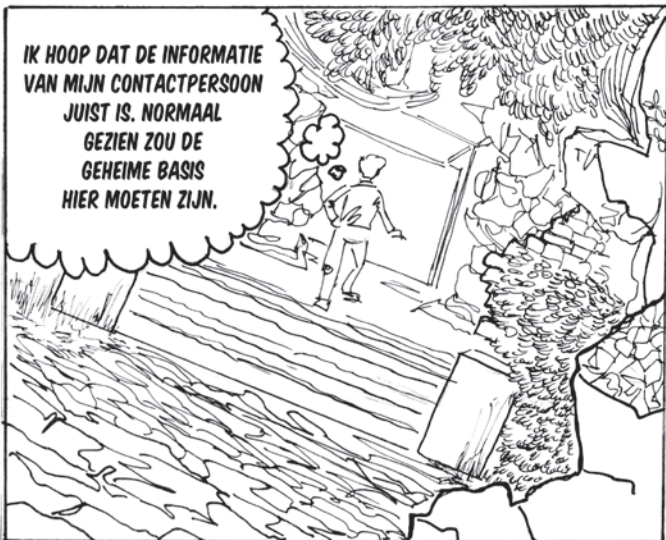

IK WIST DAT HET GEEN TOEVAL WAS.

DE ONTPLOFFING VAN TSJERNOBYL WAS OPZETTELIJK

PERU, 1987.

IK HEB ME LATEN BEETNEMEN ALS EEN GROENTJE!

IK HOOP DAT DE INFORMATIE VAN MIJN CONTACTPERSOON JUIST IS. NORMAAL GEZIEN ZOU DE GEHEIME BASIS HIER MOETEN ZIJN.

IK BEGRIJP NIET HOE DE MI6 AAN ZOIETS VERWERPELIJKS HEEFT KUNNEN DEELNEMEN.

HET IS NIET MOGELIJK

HET IS WAARSCHIJNLIJK DE CIA!

ONGELOOFLIJK, WE LATEN ONS ALLEMAAL MANIPULEREN, ZELFS DE KGB!

DE DERDE WERELDOORLOG IS NABIJ. DE LEIDERS VAN DE KGB EN DE CIA VERDOEN NIETS IN DE GATEN

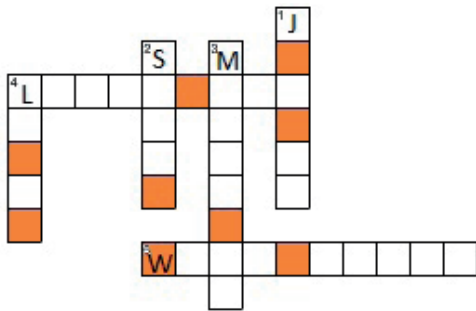
HANDEN OMHOOG!

SPORT | TV

MISSIE: STEEL DE IDENTIFICATIEGEGEVENS VAN SMERSJ

Vind het wachtwoord om de geheime dossiers van SMERSJ te bemachtigen. Vul de antwoorden aan de hand van de onderstaande vragen in het rooster in en noteer het wachtwoord.

VERTICAAL

1. In welke discipline schitterde Claudy Criquelion?
2. Wie won als eerste Belgische zwemster een olympische medaille?

HORIZONTAAL

2. Ik was een absolute kampioen op de 100 m.
3. Ik was drievoudig wereldkampioen F1 en stierf tijdens de GP van San Marino op 1 mei 1994.
4. Welke Belgische ploeg won als laatste de Europacup?
5. Ik was een topspeler van de NBA. Ik ben in 1984 bij de Chicago Bulls begonnen.

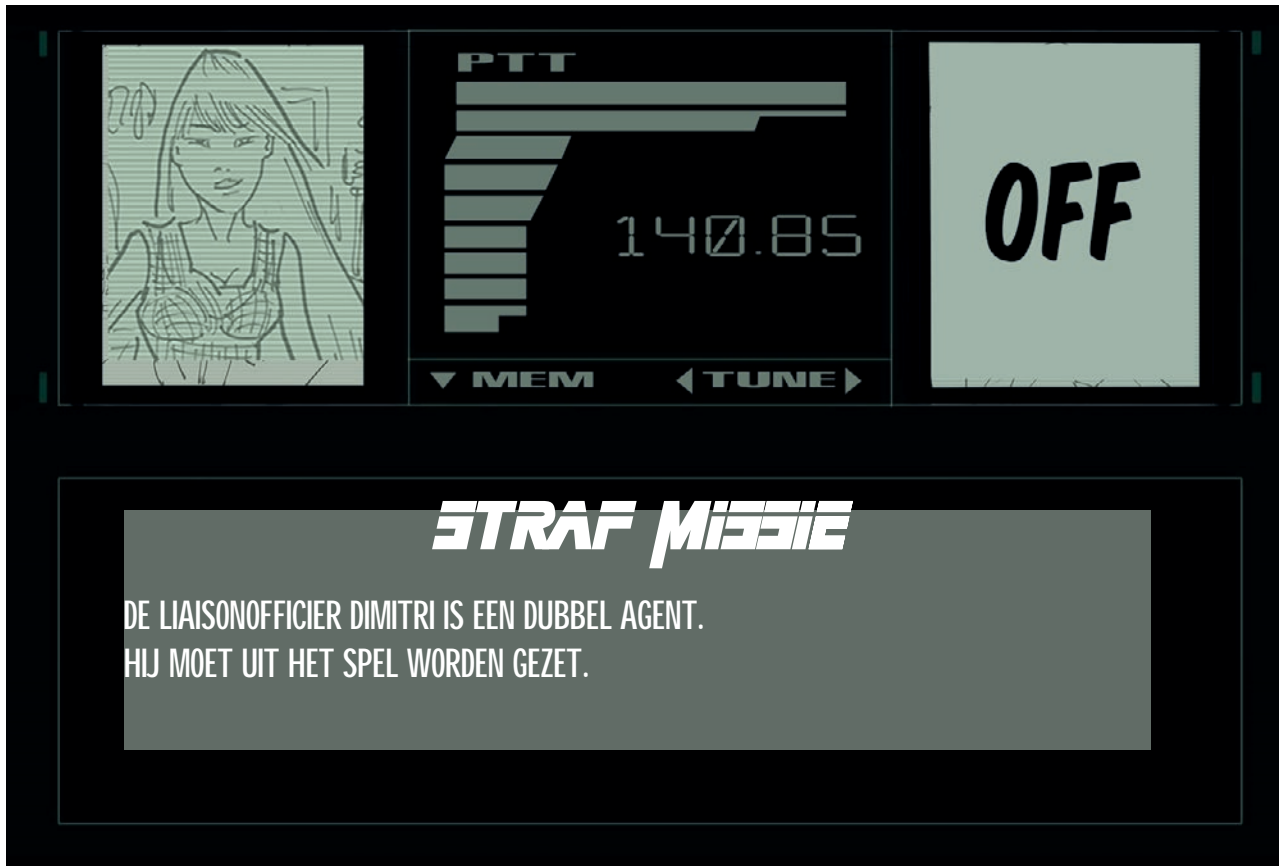
WACHTWOORD : _____

Mexico '86 was voor de Belgische ploeg een onvergetelijke editie van het WK.

ZET DE NAAM VAN DE DEELNEMENDE SPELERS BIJ DE RESPECTIEVELIJKE PANINIFICHES.

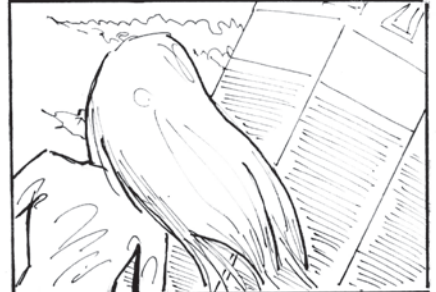

MOSKOU, 1988.

IK WEIGER OM DAARAAN DEEL TE NEMEN
U VRAAGT ME OM HE
VADERLAND TE
VERRADEN.
IK ZAL U DIE
OFTWARE NOOIT
GEVEN. HET IS
AFGELOPEN!

HOE DURFT U! U MANIPULEERT
ONS VAN BIJ HET BEGIN!
U BENT SLECHTS EEN
KRIJGSHEER DIE HET
CONFLICT IN STAND
HOUDT OM UW
ZAKKEN TE VULLEN.

IK ZAL AAN DE
WERELD BEKENDMAKEN
WAT U BENT. UW
MANIPULATIES EN
LISTEN HEBBEN LANG
GENOEG GEDUURD!

WAAR GA JE
HEEN, VERRADER!

ANNA, LUISTER NAAR MIJ
HET IS NIET WAT
E DENKT ... WE LATEN
ONS ALLEMAAL MANIPULEREN:
DE KGB, DE CIA ...

PROPAGANDA:
MASSAMANIPULATIE-
SOFTWARE BESTEMD
VOOR ALLE
OORLOGVOERENDE
LANDEN VAN DE
KOUDE OORLOG.

WINSTEN VOOR SMERSIT
VAN DE KGB, DE CIA, DE MI6. WAPENVERKOOP,
FINANCIERING VAN RUSSISCHE PROPAGANDA,
AMERIKAANSE PROPAGANDA. DE DERDE WERELDOORLOG IS NABIJ.
DE LEIDERS VAN DE KGB EN DE CIA HEBBEN NIETS IN DE GATEN. DE STRIJD TUSSEN
DE BEER EN DE AREND HEEFT ONS 10 MILJARD DOLLAR WINST OPGELEVERD.

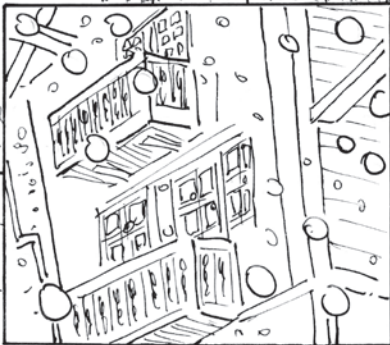
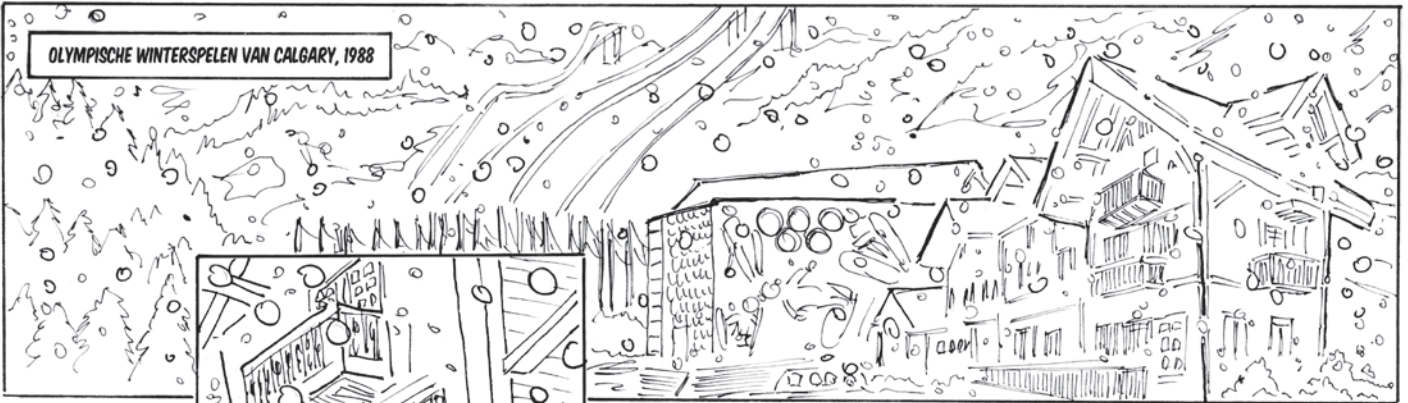
DIMITRI NAVALNI

	<p>PTT</p> <p>140.85</p> <p>MEM TUNE</p>	<p>OFF</p>
<p>SINDE IK ALS VERRADER GEZOCHT BENT NA DE ONTDEKKING VAN DE INFILTRATIE VAN HET SMERSH BINNEN DE KGB DE MI6 EN DE CIA HEB IK GEEN ANDERE KEUZE DAN PROBEREN OM MIJN ONSCHULD TE BEWIJZEN. HET IS TIJD OM NAAR CALGARY TE GAAN VOOR EEN RITJE NAAR HET HOOFDKWARTIER VAN HET SMERSH.</p>		

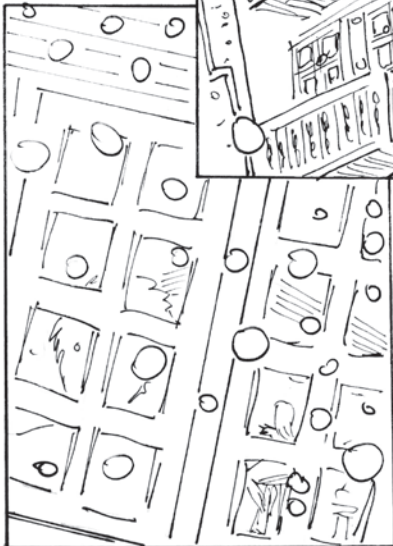
OLYMPISCHE WINTERSPELEN VAN CALGARY, 1988

DAG NATASHA!
OF MOET IK
ANNA
EGOROVA
ZEGGEN?

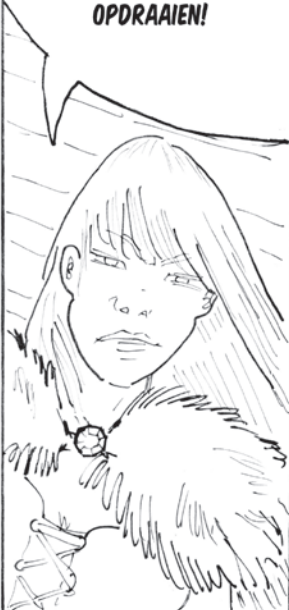
DAG AGENT HUNT! U BENT
GEKOMEN OM CALGARY VAN
DE KAART TE VEGEN. OH
MAAR NEEN ... IK VERGAT
DAT WE ONS OP HET
GRONDGEBIED VAN HARE
MAJESTEIT BEVINDEN.

HET SPIJT ME ECHT
VOOR HET INCIDENT
VAN TSJERNOBYL.

JE DURFT DAT EEN INCIDENT
TE NOEMEN! BEDOEL
JE NIET EERDER EEN
BLOEDBAD?
HOE DAN OOK, IK BESEF DAT
HET NIET VOLLEDIG
JOUW SCHULD WAS.
SMERSJ ZAL
HIERVOOR
OPDRAAIEN!

JE BENT OP DE HOOGTE
WAT SMERSJ BETREFT!
JE BENT HIER
DUS NIET
TOEVALLIG?

NEEN, INDERDAAD! IK BEN HIER OM DE MISSIE
VAN MIJN LANDGENOOT DIMITRI NAVALNI
TE VOLBRENGEN: DE PLANNEN VAN SMERSJ AAN
DE WERELD BEKENDMAKEN EN
DIE STOMME KOUDE OORLOG DOEN OPHOUDEN!

ALS JE DIT CONFLICT WILT
BEEÏNDIGEN, DAN VERMOED IK DAT JE
ER GEEN PROBLEEM MEE HEBT
OM HULP TE KRIJGEN VAN
EEN BRIT?

IK HAD NIETS ANDERS
VERWACHT VAN EEN
GENTLEMAN! DIT IS
HET PLAN: ...

DE VAL VAN DE BERLUNSE MUUR

Door welke gebeurtenis werd de nacht van 12 op 13 augustus 1961 getekend?

.....

Waarom is dat gebeurd?

.....

WIS JE
DIT AL?

DE KOUDE OORLOG: DEEL 3/3

“ICH BIN EIN BERLINER”

In 1958 eiste de nieuwe Sovjetleider Chroesjtsjov de aansluiting van West-Berlijn bij de DDR. Aangezien Kennedy weigerde, startte hij in 1961 met de bouw van een muur rond West-Berlijn. Die muur, die al snel als bijnaam de muur van schande kreeg, splitste Berlijn in tweeën. Hij was het symbool van het IJzeren Gordijn dat de twee blokken van elkaar scheidde.

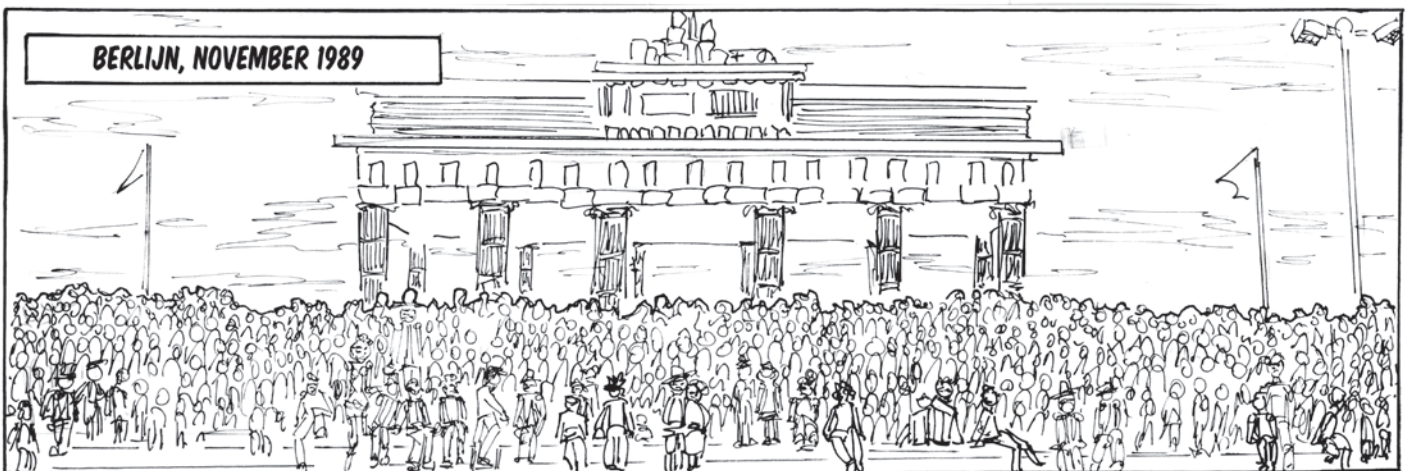
In tegenstelling tot wat we zouden denken, was de Berlijnse Muur niet zomaar een ‘muur’, maar een echt militair arsenaal. Hij bestond uit twee muren van zo’n vier meter hoog, meer dan 300 uitkijktorens en 14.000 bewakers. Slechts enkelen slaagden erin om erover te klimmen. De muur omsloot volledig de enclave van West-Berlijn. De bewoners werden gevangen genomen in de stad en konden er op geen enkele manier uit. Op 26 juni 1963 sprak de Amerikaanse president Kennedy de beroemde zin ‘Ich bin ein Berliner’ uit. Daarmee verklaarde hij zich solidair met de Berlijners.

ONTKNOPING: EEN NIEUWE WERELDDORDE

In 1985 kwam Gorbatsjov, na de dood van Brezjnev, in een erg moeilijke politieke context aan de macht in de USSR. Hij beseftte dat de Sovjet-Unie niet de economische en technologische middelen had om de wapenwedloop met de Amerikanen bij te houden. Net als Chroesjtsjov vond hij dat alleen een pauzebeleid tussen de twee grootmachten het Sovjetsysteem kon redden. Hij stelde een vermindering van de militaire uitgaven voor en bood de VS aan om de ontwapening te bespreken. Alles ging vanaf toen heel snel.

De conflictueuze relatie tussen het Westen en de USSR verbeterde. De poging van Gorbatsjov om het systeem te hervormen mislukte echter. De Sovjet-Unie verloor de controle over de volksdemocratieën, de grens tussen de Bondsrepubliek en de DDR werd opnieuw opengesteld, de Berlijnse Muur viel ... Op 9 november 1989 werd de Berlijnse Muur, 28 jaar na de bouw ervan, afgebroken. Het einde van de Koude Oorlog was in zicht.

Uiteindelijk viel de Sovjet-Unie zelf uiteen. De opvolger, Rusland, werd ontdaan van zijn grondgebied doordat meerdere voormalige Sovjetrepublieken hun onafhankelijkheid hadden uitgeroepen. In december 1989 kondigden de leiders van de twee grootmachten het einde van de Koude Oorlog aan.

MISSIE HET KEERPUNT

VOORDAT ZE EEN EIND MAKEN AAN HUN CARRIÈRE ALS GEHEIMAGENTEN, ONTMOETEN ANNA EN JAMES ZICH IN POLYNESIË VOOR EEN LAATSTE MISSIE...

OVEREENKOMSTIG HET
EENMAKINGSVERDRAG VAN 30
AUGUSTUS 1990 WORDT DE DUITSE
DEMOCRATISCHE
REPUBLIEK

IN DE
BONDSREPUBLIEK
DUITSLAND
OPGENOMEN.

OP ONS!

OP DE HERENIGING
VAN HET VOLK!

DE CELLIST MSTISLAV ROSTROPOVICH, EEN FERVENTE
AANHANGER VAN DE VRIJHEID EN DE DEMOCRATISCHE
WAARDEN, KWAM NA EEN LANGE BALLINGSCHAP
BIJ DE GEVALLEN BERLIJNSE MUUR SPELEN.

HET LAATSTE SOVJETREGIME DAT
VIEL, WAS DAT VAN DE TOTALITAIRE
CEAUSESCU DIE OP 25 DECEMBER
1989 MET ZIJN VROUW
WERD GEËXECUTEERD.

IK BEGRIJP HET NIET ZO GOED ...
BETEKENT DAT DAN DAT DE
COMMUNISTEN VERLOREN ZIJN?

IK DENK HET
WEL, JA ...

BEN JE DAAR
ZEKER VAN?